

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Канівець А.Ю.

аспірант,

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький

педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

ПРОФЕСІЙНА ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА ДО РОБОТИ З ВРАЗЛИВОЮ КАТЕГОРІЄЮ НАСЕЛЕННЯ

Глобалізаційні та інтеграційні процеси є визначальними ознаками сучасного світу. Вони зумовлюють поглиблення міжнародних відносин, модернізаційних процесів у різних сферах людської діяльності. Нині ринок праці ставить вимоги до фахівця, зорієнтовані на успіх і постійне самовдосконалення, здатного швидко адаптуватися, самостійно та відповідально приймати рішення, працювати у полікультурному середовищі і транснаціональних корпораціях. Тому українська система професійної освіти актуалізує реалізацію можливостей професійної мобільності студентів як одного з основних інструментів Болонського процесу. Зазначена проблема набуває особливої значущості, передусім у процесі підготовки працівників соціальної сфери, затребуваних сьогодні як на вітчизняному, так і на світовому ринку праці.

Нині актуалізується потреба в фахівцях, які здатні навчатися протягом життя, удосконалюючи свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, розвивати майстерність та професійну компетентність [2, с. 3].

Інтеграційні процеси вищої освіти України у європейський освітній простір передбачають підготовку фахівців нової генерації; формування компетентного, висококваліфікованого спеціаліста, який буде відповідати міжнародним вимогам та стандартам якості. Важливу роль у цьому процесі відіграє вищий навчальний заклад, першочергове завданням якого полягає у створенні умов для ефективного формування та розвитку конкурентоспроможного фахівця.

Основними складовими готовності майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності в багатонаціональному середовищі можемо

вважати: соціальну, міжкультурну, професійну компетентності та соціально-професійну зрілість.

На сьогодні у роботі соціального працівника відіграють роль критерії його готовності до взаємодії з різними категоріями населення, саме тому важливо врахувати і критерії та показники готовності до роботи з тією чи іншою категорією громадян.

Розглянемо основні критерії та показники рівня готовності майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності в багатонаціональному середовищі.

Оскільки підготовка соціального фахівця – явище складне, то її оцінка пов'язана з комплексом компонентів (культурологічний, особистісний когнітивний, емоційний, операційний) [1, с. 109].

1. Культурологічний компонент характеризується сформованим індивідуальним стилем поведінки, тому включає два критерії: комунікативний та особистісно-адаптивний. Комунікативний критерій характеризується комунікативними здібностями, вмінням легко і не вимушено вести діалог, проявом комунікативної толерантності та проявом етнічної толерантності та лояльним стилем спілкування з представниками різних національностей;

2. Особистісно-адаптивний характеризується такими показниками: рефлексія на події, нервово-психічна стійкість, здатність людини регулювати свою поведінку, адаптивність до нових ситуацій та емоційна стійкість, адаптація до нового соціокультурного середовища;

3. Когнітивний компонент характеризується змістовно-процесуальним критерієм. Його характеризують показники: професійні та спеціальні теоретичні знання (володіння іноземною мовою, знання про культурні особливості та звичаї клієнтів, культурні цінності, розуміння зв'язку культури та мови); знанням, вмінням та навички необхідні для здійснення професійної діяльності в багатонаціональному середовищі (знання власної культури, навички професійного спілкування, психологія міжособистісних взаємин і психологічні особливості людей, здатність людини регулювати свою взаємодію з середовищем, здатність до розуміння причинно-наслідкових зв'язків, адекватне сприйняття власної соціальної ролі, здібності до узагальнення та аналізу матеріалу;

4. Для емоційного компонента вважаємо мотиваційний критерій, що розкриває складну систему мотивів майбутньої професійної діяльності та їх постійний розвиток: розвинуте почуття відповідальності, потреба в турботі про інших людей, здатність до ефективного використання

своїх знань і здібностей, інтерес до професійної діяльності в багатонаціональному середовищі, стійкий інтерес до саморозвитку та самовдосконалення, зацікавленість у взаємодії з особами, які потребують допомоги, мотивація ціннісних ставлень та переконань, сформованість системи ціннісних орієнтацій у професійній взаємодії; стимули щодо успішної професійної адаптації в нових умовах;

5. Операційний компонент готовності майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності вже у закладах соціального обслуговування людей похилого віку характеризує наявність у студентів умінь та навичок використовувати на практиці методи та технології соціальної роботи з людьми похилого віку в процесі професійної діяльності у відповідних установах [4, с. 147].

Формування готовності студентів до професійного самовдосконалення у роботі з різними категоріями клієнтами розглядається як цілеспрямований процес, що дозволяє майбутнім фахівцям розвивати професійну мотивацію, волюві якості особистості, рефлексію, що супроводжується їх включенням до самопізнання, самоактуалізації, самоосвіти, самореалізації в ході професійної підготовки, зорієнтованої на оволодіння знаннями та вміннями самостійного вдосконалення в професійній діяльності [5 с. 122].

Отже, наголошуємо на тому, що для формування готовності майбутніх соціальних працівників до професійної комунікації в процесі професійної діяльності необхідним є вдосконалення в освітньому процесі вищих навчальних закладів системи організації різних видів педагогічних практик із метою формування готовності до професійної комунікації з різними категоріями клієнтів, що сприятиме успішному виконанню всіх комунікативних завдань соціального працівника в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Рябова Юлія Миколаївна. Підготовка майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності в багатонаціональному середовищі : автореф. дис ... канд. пед. наук: 13.00.04. Херсон, 2016. 20 с.
2. Рідкодубська Г.А. Професійна мобільність майбутнього працівника соціальної сфери: теорія та практика : монографія. Хмельницький, 2018. 296 с.
3. Дмитренко К.А. Управління реалізацією моделі формування готовності майбутніх соціальних педагогів до професійної комунікації у процесі

педагогічних практик. *Теорія та методика управління освітою*. Харків, 2015. № 1.

4. Павлишина Н. Б. Структура готовності майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності у закладах соціального обслуговування людей похилого віку. *Освітологічний дискурс*. 2014. № 2. С. 141–151.

5. Моренко О. Критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх соціальних працівників до професійного самовдосконалення. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Мелітополь, 2018. № 10. С. 119–131.